

Vzpomínky na radostného biskupa

O své vzpomínky na zesnulého biskupa Františka Václava se se čtenáři Okna podělili někteří kněží, ba i biskupové.

První ostravsko-opavský biskup zanechal pozitivní vzpomínky v mnoha duchovních. Oceňovali na něm zejména jeho lidský přístup jak k nim samotným, tak také k věřícím, s nimiž přicházel do styku. Toho si povšiml např. P. Bohumil Vícha: „Vždy zaujal mě i lidi Božím slovem a nějakým příběhem. Byl lidský a oslovil mladé i starší lidi po mši svaté. To bylo povzbuzení i pro mne.“

Rovněž pro olomouckého arcibiskupa Mons. Jana Graubnera byla tato stránka jeho povahy něčím, čeho si dobře a rád všiml: „Poznal jsem ho jako člověka ochotného, radostného a praktického. Takového jsem ho znal i jako biskupa při spolupráci na různých úkolech v biskupské konferenci. Nejsilnějším okamžikem našeho vztahu byla chvíle jeho uvedení do úřadu prvního biskupa nové diecéze, která vznikla na mou žádost, když jsem mu předával berlu mých předchůdců a téměř polovinu své diecéze. Největším ulehčením pro mne bylo, když jsem viděl, že má lidi své diecéze rád. Měl jsem radost z toho, jak diecézi rozvíjel a budoval z ní velké společenství. Věřím, že jí bude dále pomáhat svou přímluvou u Pána.“

Litoměřický ordinář Jan Baxant si svého zesnulého spolubratra v biskupské službě pamatuje ještě z dob bohosloveckých studií: „Na otce biskupa Františka Lobkowicze si vždycky vzpomenu v souvislosti s naším společným pobytáním v litoměřickém semináři. Studoval o rok výš, ale nikdy nikomu nedal příležitost, aby si o něm někdo myslel, že je někým významnějším, když byl šlechticem. Ostatně, jeho šlechtický původ byl patrný nikoliv podle rodinného šlechtického erbu, ale podle jeho vystupování. Choval se vždy přátelsky, laskavě, velkoryse a měl rád humor. Byl to pro mne odjakživa radostný bohoslovec, radostný kněz a radostný biskup. To není zase v celosvětovém měřítku skutečnost samozřejmá.“ Svě svědectví biskup Jan zakončil slovy: „Chápu, že bude chybět nejen mně. Současně však mu přeji pokoj a mír, protože tuším, že v poslední době mu



*Biskup František Václav Lobkowicz odjíždí vlakem na setkání mládeže v roce 2007.
Foto: Pavel Zuchnický*

sel toho mnoho vytrpět. Věděl však, jsem o tom přesvědčen, že ‚do Božího království vejde, jen když mnoho vytrpíme‘.“

Pokud zde byla zmínka o kněžském dorostu, není od věci dát slovo někomu, kdo zemřelého otce biskupa blíže poznal právě jako bohoslovec: „Vyčlenil si pro nás vždycky čas, pobyl s námi jeden víkend a choval se k nám jako pastýř, nebo lépe řečeno jako táta – to jsem hodně oceňoval,“ říká P. Jan Mazur.

Když se pak z bohoslovců stali kněžími, měla řada z nich podobnou zkušenost jako P. Lukáš Engemann: „Na otci biskupovi Františkovi si vážím jeho obrovské lidskosti. Pamatuji si, že vždycky dával najevo, že mi velmi fandí, ať už jsem prožíval cokoli. Jsem za tento jeho přístup vděčný!“ Případně jako P. Rudolf Sikora: „Budu na něho vzpomínat jako na někoho, kdo dokázal přijmout argumentaci a zároveň jí i vyhovět. Bylo to hned po jeho jmenování biskupem ostravsko-opavským, kdy se na mne obrátil s prosbou, abych se stal generálním vikářem nové diecéze. Pro mne však představa, že bych měl jít do Ostravy do kanceláře na biskupství, byla velmi těžká. Já jsem člověk z hor, mám rád

přírodu, neustálý pohyb. Být uzavřen v kanceláři, což funkce generálního vikáře je, bylo pro mne opravdu nepředstavitelné. Poprosil jsem ho, aby vybral jiného kandidáta. Otec biskup to pochopil a přijal. Byl jsem mu za to vděčný a upevnil ho ve vědomí pomoci, kdykoliv to bude potřebovat. To pak uskutečnil při mých 50. narozeninách, kdy jsem obdržel funkci biskupského vikáře. To už je služba v terénu, nejsem vázán tolik na kancelář.“

Biskup Baxant není sám, kdo zmínil smysl pro humor biskupa Lobkowicze. P. Pavel Marek, pověřený v diecézi duchovním vedením skautů, mu přizvukuje: „Když vzpomínám na otce biskupa Františka a jeho skautské působení, nemůžu opomenout jeho smysl pro humor v každé situaci. A týkalo se to také okamžiků, kdy už byl nemocný a nemohl se věnovat všemu naplno tak, jak byl zvyklý. I na poslední mši svaté na Ivančenu, kterou celebroidal v roce 2019 před vypuknutím pandemie, dokázal rozesmát přítomné skauty, ač byl sám upoután na vozíčku. Vzpomínám si, že se tam někdo věnoval zajišťování fotografií a videa a otci biskupovi se zdálo, že tím při kázání nedává pozor. Proto se na něj podíval a řekl: ‚Pak mi zopakuj, o čem jsem kázal‘.“

Františka, který měl rád lidi – a oni jeho

Paní Ludmila Čajanová zase dává k dobru vzpomínku z biřmování ve Slezských Rudolticích, kde následně otec biskup přijal pozvání na oběd do jedné z rodin: „Abych přispěla k obecné pohodě, nabídla jsem červený burčák, neboť byl právě jeho čas. Pan biskup souhlasil, že rád ochutná. A tím jsem se postarala o všeobecné obveselení. Po otevření láhve, která se pěkně rozhoupala cestou v autě, vytryskl gejzír nápoje. Naštěstí daleko od jídelního stolu, takže postříkal jenom mě. Pan biskup přijal tento incident s humorem a v tomto rodinném kruhu setrval několik hodin v srdečném rozhovoru.“

Na závěr už bez doprovodných komentářů ještě jedno svědectví: „Mohu říci, že po dobu nemoci otce biskupa Františka Václava jsem se za něj modlil větou, kterou Ježíše oslovily sestry umírajícího Lazara: ‚Pane, ten, kterého miluješ, je nemocen.‘ A též slovy Kristovy odpovědi: ‚Ta nemoc není k smrti, ale k slávě Boží, aby jí byl oslaven Boží Syn.‘ (Jan 11,4) Přijměme i my tuto odpověď z úst Spasitele jako útěchu nejvyššího řádu a odevzdanosti do Boží vůle. A zesnulému příteli biskupu Františku Václavovi ať se otevře plnost Boží slávy v nebi. Vždyť ‚Drahocenná je v Pánových očích smrt jeho zbožných.‘ (Ž 116,15) Requiescat in pace. +Josef Hrdlička.“

Libor Rösner

Modlete se za mě!

Mé poselství mé diecézi je zcela jednoduché: Mám svou diecézi rád!!! Mám rád všechny lidi!!! Prosím, modlete se za mě!

Chci poděkovat všem svým spolupracovníkům na biskupství. Byl jsem s Vámi rád. Bylo to s Vámi fajn. Díky!

Svému nástupci přeji dary Ducha Svátého. Kéž Tajemné Tělo Kristovo i přes nepřízeň tohoto světa pod jeho vedením i nadále roste.

Moji milovaní kněží, modlete se za mne. Mám Vás rád.

Ze závěti biskupa
Mons. Františka Václava Lobkowicze

Milý otče Františku,
je noc,
i když ležím na lůžku,
srdcem
i modlitbou jsem někde dál.
Co bych za to dal,
kdyby jsi tu někde stál.
Však Bůh byl jiného mínění
a jeho názor nikdo nezmění.
On jediný ví,
kdy nastane čas,
by povolal si nás.
Jak snášel jsi všechny zkoušky,
příkoří,
které Ti Bůh v životě uložil.
Ten kříž,
co Ti Pán Bůh dal,

s pokorou jsi na svá bedra vzal
a ještě jsi se někdy smál.
Nikdy jsi neřekl,
již nemohu,
vše nesl jsi pro lásku
a slávu Kristovu.
Ač trpěl jsi,
s námi jsi tu byl,
aby svým údělem jsi nás vykoupil.
Děkuji Ti za ty všechny chvíle,
kdy jsi naslouchal,
tvářil se vždy mile,
na mysli měl,
vždycky Boží cíle.

S úctou a pokorou
Josef Kleinwächter



Čím se mi nesmazatelně zapsal do paměti?

Nesmazatelných vzpomínek je mnoho, počínaje počátkem přátelství po jeho příchodu do Frýdku, pak společným kaplanováním v Českém Těšíně a zvláště byl okamžik v r. 1990, kdy cestou na duchovní cvičení před biskupským svěcením v Praze se za mnou zastavil na faře v Bílovci před blížícím se polednem. Na otázku „už jsi obědval?“ odpověděl „ne“, Narychlo se přililo trochu vody

do polévky, rozdělila se porce masa na polovinu a takto posilněn pokračoval v cestě na exercicie. Mnohokrát na toto vzpomněl. Častokrát, když byl mimo domov, např. přespával v Praze, zvedl telefon ve večerních hodinách a vedli jsme dlouhé večerní rozhovory.

Mons. Rudolf Sikora
děkan frýdecký a farář v Hnojníku

Vzpomínky na přítele Františka Václava Lobkowicze

V okamžiku zachycení zprávy o skonu dobrého člověka biskupa Františka z Assisi Karla Bedřicha Klementa Jaroslava Aloise Leopolda Gerharda Telesfora Odilio Jana Boska Pavla Marie Václava prince Lobkowicze jsem si musel na chvíli sednout. Mysl se mi automaticky zanořila do světa vzpomínek společných prožitků s tímto vyjímečným člověkem. Jako by se spustil film o 47 políčkách – tolik let jsme se s otcem Františkem znali.

Frýdek

Poprvé jsem jeho osobnost zachytil ve svých 14 letech na jaře v roce 1975. Profesor Karel Novák, můj strýc, významná postava frýdeckých intelektuálů, jej pozval do naší široké rodiny Škapů do staré dřevěnky pod frýdeckým lesem na nějakou rodinnou sešlost.

Obrýlený blondatý mladíček oslovoval mou babičku Johanku „teta“ a jeho vyjadřování bylo noblesní a vytříbené. Ptal jsem se maminky, proč ten pán oslovuje babičku „teta“. Vysvětlila mi, že pochází z Čech někde od Plzně a je to zřejmě jeho první kontakt s Moravou, a že si asi myslí, že jsme tu všichni jedna velká rodina, tak nějak všichni strejdové a tety. Také mi řekli, že jde o velice chytrého pána, že je šlechtic a že se, nám mladým, bude zřejmě věnovat, protože je to nově nastupující kaplan do frýdecké farnosti. Tedy šlechtic, ty blaho, tak na to se těším. A věru, že bylo na co!

Na frýdecké kaplance bydleli tehdy kaplani dva: otec František a otec Adam Rucki. „Pařmeni“ to byli, řekla by dnešní mládež. Oba uměli skvěle hrát na kytaru a též zpívat a brzy kolem sebe vytvořili početné a stále se rozrůstající společenství mládeže. Skvostné doby! Každotýdenní setkávání v rodinách. Obývací pokoje nás nestačily pojmut. Povídání o Bibli, vtipy, písničky, modlitby, plánování akcí na prázdniny. Partou jsme žili, v partě jsme byli pevně zakotvení a setkáváme se dodnes po 50-ti letech, kdy je nám 60 a více. Takový to mělo tehdy náboj a takový to mělo časový přesah – ta jejich aktivita tehdy mladých začínajících kněží.

Samozřejmě vše probíhalo v utajení. Za činnost s mládeží odebírala komunistická totalitní moc kněžím okamžitě státní souhlas, případně je věznila. Otec František si dělal legraci, že s Adamem



Prázdniny s frýdeckou partou na Morávce v údolí Vlaské. Frýdecký kaplan a pozdější biskup František Václav Lobkowicz v první řadě vpravo dole. Foto: Archiv Petra Jonáka

Ruckim provozují „mařenu“ = paragraf o maření státního dozoru nad církvemi. Vše bylo pro nás, mladé, drásavě tajemné, inspirující, poučné, poutavé, krásné, dobrodružné i nebezpečné. Možná i proto naše nasazení pro farní mládežnické společenství bylo totální a na tehdejšími okolním světě vnitřně vybojované.

Díky Bohu, dnes už nebezpečí persekucí pominulo, ale nás to v dobách komunistického marasmu velmi spojovalo dohromady.

Každé prázdniny jsme jezdili na týden (asi 20–25 kluků a děvčat) s otcem Františkem do Belánských Tater do vesničky Ždiar. My kluci jsme byli sportovci, mladí a nabušení. Dodnes nechápu, že nám otec František při „lítání“ po tatranských štítech stačil. A to tehdy ještě kouřil. Kouřit přestal, jak nám vyprávěl, od chvíle, kdy si k němu v jedné rodině přisedla malá holčička a po chvíli mu sdělila: ...“strejdo, ty smrdíš...“. V Tatrách běhal s námi František jako kamzík. Na jedné vysoko položené chatě nám všem klukům koupil pivo. Toho jsme si hodně považovali, bral nás jako sobě rovné. S otcem Františkem jsme si k údivu svých rodičů tykali a toto přátelské oslovení si přál zachovat i ve svém posláním biskupa. Po túrách jsme každý večer probírali Písmo, zpívali a František povídal. Byl skvělým vypravěčem, nadmíru vtipným. Toho jsme si vážili a oceňovali.

Nejčastěji jsme po něm chtěli povídání o jeho rodině a dětství. Špendlík bylo by slyšet při tom povídání spadnout. Paměť měl skutečně sloní. Dokázal jmenovat své předky až do 15. století.

Mluvil k nám též o partnerských vztazích a vůbec o životě. Moudrá slova. Byli jsme si tak blízcí, že jsme s ním hovořili otevřeně jako s nejlepším přítelem.

Rajské časy frýdecké trvaly do odchodu Františka z Frýdku do Jablunkova. O prázdninách toho roku jsme na zatajenou prožívali týden v Beskydech ve staré dřevěnici na Těšiňokách. Famózní čas. Před chalupou na louce (na té samé louce, kde v devadesátých letech vlčí smečka potrhala několik ovcí, měl jsem možnost vidět vše na vlastní oči) probíhal velký badmintonový turnaj. František byl nejen hudebně, ale i pohybově velmi nadaný a v turnaji se probojoval až do finále. Měl sebou na pobytu i svého mladšího bratra Zdeňka. Zdeněk tehdy působil v Národním muzeu v Praze. František se jej snažil bedminton naučit, ale bráchovi to moc nešlo. Každý večer při západu slunce jsme si na Františkovi vyžadovali píseň „Hluboká řeka...“. Nikdo píseň neuměl zazpívat procítěněji.

Bylo nám při písni krásně tesknou. Jednou večer nám František oznámil, že z Frýdku odchází. To nám bylo smutně tesknou.

Hrčava

Nelze nezmínit slavný tajný skautský tábor v hlubokém zákazu skautské činnosti v roce 1978 na Hrčavě. František při svém působení ve Frýdku se velice zajímal o skautink. Přátelil se s panem Rudolfem Štěpánkem – Jestřábem (můj pozdější tchán) a jeho rodinou. Jestřáb byl významný skautský činovník. O skautinku vyprávěl s takovým zaujetím, že otce Františka napadlo udělat o prázdninách 1978 tajný skautský tábor a skautské dovednosti kombinovat s duchovním cvičením.

Tak se stalo. Hrčava – malá vesnička na trojmezí hranic Moravy, Slovenska a Polska. Několik let před naším pobytem zastřelili pohraničníci mladého kluka při pašování zboží přes hranici. Na táboře vzal František skautské ideály za své a byl jim věrný do konce života.

Český Těšín

Ať působil během života otec František Lobkowicz kdekoliv, zachoval si pevné vazby k lidem z místa svého prvního působení. Říkával, že pro kněze je vždy jeho první místo po vysvěcení takovou životní „milenkou“.

Rád přijel i na naši svatbu s Veronikou do baziliky v roce 1987.

Už za svého působení v Českém Těšíně vzal těšínskou mládež o prázdninách na Slovenské rudohoří a spojil s naší frýdeckou skupinou. Další nádherný týden uprostřed hor. Nejvíce mi utkvěla v paměti svátost smíření. Během ní jsme se procházeli s otcem Františkem nedozírnou loukou plnou vysoké zlatavé horské voňavé trávy a povídali o životě, o svých problémech, ale i radostech. Nejúžasnější zpověď v mém životě.

Praha

V březnu roku 1990 se stal pomocným světicím biskupem pražským. Byli jsme jej navštívit v biskupském paláci v rámci v Praze pořádaném skautském semináři. Při doprovázení do svého pokoje v paláci jsme procházeli kolem dveří, za kterými seděl pan kardinál Vlk na rotopedu a sledoval televizní noviny. I v této funkci pomocného biskupa a z této vzdálenosti byl ochoten přijet z Prahy do Frýdku a pokřtít děti svých bývalých frýdeckých mládežníků. V bazilice pokřtil v roce 1993 naší Anežku, Anetku – dceru našeho střediskového



Bazilika ve Frýdku v roce 1993. Křest Anežky Jonákové, Anetky Kikové a Magdalény Vyvijalové. Otec František vnímal ještě i děti těchto křtěných dětí. Foto: Archiv Petra Jonáka

skautského vůdce Pavla Kiky a Vyvijalovic Magdalénku, dcerku nejmladšího starosty města v Československu. Odpoledne jsme v padesáti lidech slavili přijetí tří nových křesťanů na naší zahradě společně s Františkem. Křtil postupně všechny naše dcery Dominiku, Anežku a Viktorku.

Jednou byl otec František v Dolomitech s námi a při zdolávání nebezpečné feraty se skalním převisem si sedl na skálu a při sestupu našich dětí (9 a 11 let) se modlil Zdravas Maria za jejich bezpečné šplhání. Při zpáteční cestě na hranicích s Rakouskem chtěli celníci po vedoucím autobusu seznam cestujících. Nedařilo se předem vypsání seznam s údaji najít a hrozila pokuta. František řekl, že to vyřídí. Napřed celníky zkušel usmlouvat z titulu svého titulu biskupa, ale rakouští celníci byli neoblomní. Pokutu za celý autobus zaplatil v příslušné měně tehdy ze svého. Byla to dost vysoká částka.

Ostrava

Po roce 1999 jsme asi 10 let provozovali s frýdeckou farní a skautskou mládeží divadla. Pohádku Lotrando a Zubejda jsme hráli asi 12x, vždy před plnými sály. Na poslední představení se přijel podívat sám autor pohádky nositel filmového Oskara pan Zdeněk Svěrák se svými kolegy z Cimrmanova divadla. Otec František naši charitativní divadelní činnost velmi podporoval. Na dobrovolném vstupném jsme postupně shromáždili asi 105 000,- Kč na bohuľibé účely.

Na jedno z mnoha našich představení muzikálu „Noc na Karlštejně“ otec biskup osobně přišel a účastnil se besedy s herci. Divadlem byl nadšen. Všechny přítomné při besedě šokoval, když z paměti zarecitoval báseň „král Karel

s Buškem z Vilhartic...“. Inu paměť měl výtečnou. V dalším roce přijel na představení „Afrika“, kterého se zúčastnila i paní Luxová s dětmi. Byla to vdova po místopředsedovi vlády Josefu Luxovi.

Několik let po sobě jsme se skauty stavěli z kamenů oltář pro mši svatou na Ivančence. František si dělal legraci, že takový oltář nemá žádný z biskupů v Čechách a na Moravě. Vždy došel pod Lysou horu po svých a to i v době, kdy chůze pro něj už nebyla jednoduchá. Oceňovali jsme to všichni, a proto bývala účast na mši velmi, velmi hojná.

Vzpomínám též na úžasnou mši na skautské chatě Barnoška pod Travným někdy kolem roku 2015. Při zpáteční cestě na Zlatník jsme mohli pozorovat s Františkem se zatajeným dechem pasoucí se jeleny jen asi 50 metrů od nás.

Otec František byl náš celoživotní přítel, průvodce a opora. Při jeho vysokém intelektu bylo radostí s ním hovořit, ale i poslouchat jeho vyprávění. Byl širokého srdce a vládnoucí humorem a vtipem – toho jsem si cenil mnoho. Přesně ten typ pastýře, který svému okolí nenásilně a jaksi mimochodem nabízí, aby objevovalo své hřivny a stávalo se lepším.



Biskup Lobkowicz s Petrem Jonákem.

Naposledy jsme se s otcem Františkem Václavem Lobkowiczem setkali s manželkou Veronikou a dcerou Viktorkou v létě roku 2021 při jeho rehabilitačním pobytu na Čeladné. Mnohé již nasvědčovalo a tak jsme pojalí nutkání se s tím správným chlapem ještě vidět. Ležíc na lůžku nás opět překvapil svou pamětí. Pamatoval si mnohé o naší nejmladší dceři. Domluvili jsme se, že za ním přijedeme na návštěvu do Ostravy.

Do Ostravy už tedy za ním nepřijedeme, ale věřím na shledanou u táborového ohně s velkým náčelníkem Kristem a tam to, milý Františku, všechno zase rozjedeme....!

Petr Jonák